uod supra nos ni 109

ADVERSVS EXECRABILEM ANTICHRISTI BVLLAM, MAR. LVTHERVS.

A

VVITTEMBERGAE.

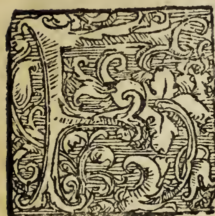
ANNO, M. D. XX.

Ch. Harris
July 15, 1937
KK

IHESVS.

MARTINVS LVTHERVS CHRISTIANO LECTORI,

Gratiam Chriſti in ſalutem æternam optat.

AMA peruenit ad me, Chriſtiane Lector, Exiiſſe Bullam quandam aduerſum me, pene in omnẽ terram, priuſqam ad me, in quem unice furit, & cui maxime erat inferenda, ueniret. Forte, quod noctis & tenebrarũ ſcilicet filia, timuit lucem uultus mei. Hanc tamen ipſam noctuam, uix tandẽ multũ adiuuãtibus amicis, in imagine ſua, datũ eſt uidere. Quæ cauſa eſt, ut adhuc incertus eſſe cogar, ludant ne in me Papiſtæ mei, libello quodã famoſo, & anonymo, an ſerio & uere ſic Romæ inſaniant. Neq; enim hic ſtilus (ut dicitur) neq; proceſſus, Romanæ curiæ ſeruatus eſt, tum quod maxime urget, Articulos & imponit, & damnat, plane ac manifeſte Chriſtianiſſimos, ut mihi omniũ ueriſimillimum ſit, hanc prolem eſſe monſtri illius Iohannis Eccii, hominis ex mendaciis, ſimulationibus, erroribus, hæreſibuſq; confuſi, & confuti.

Auget ſuſpitionem, quod idem Eccius, talis Bullæ Apoſtolus fuiſſe dicitur Romanus. Neq; enim tali Apoſtolatu dignior ullus Apoſtolus. Atq; ſuperioribus diebus audieram, parturiri in urbe, cõtra me Bullam quandã, diram & ſæuam, eodem coartifice Eccio, id quod ſtilus & ſaliua indicant. ſed quæ illic bonis & eruditis quibuſq; uiris ſumme diſpliceret, eoq; differretur, immo opprimeretur.

Verum, quicquid ſit, mihi incredibile non eſt, ubi Apoſtolus Eccius auditur & ualet, ibi Antichriſti regnum eſſe, & nihil non inſaniarum homines audere. Interim tamen agam, ne credam, Leonem decimum Romanum Epiſcopum, cum ſuis eruditis Cardinalibus, eſſe harum inſaniarum autores, quod non tam facio, ut Romani nominis honorem cuſtodiam, quã ne ſuperbia nimis infler, & dignus mihi uidear, talia tam pulchra, tam glorioſa pati pro ueritate dei. Si enim uere Ro. Epiſcopus in me ſic inſaniret, quis Luthero coram deo fœlitior eſſet, qui ob tam manifeſtam ueritatem a tanto uertice damnaretur? Quid enim hic optandũ mihi foret, quã ut nunquã abſoluerer, reconciliarer, cõmunicarer Antichriſto

isti indoctissimo, impiissimo, furiosissimo? Foelix illa dies, foelix illa mors, cum gaudio & summa gratitudine deo referenda, si quãdo fiat, ut in ista causa me apprehẽdat & perdat. Sed aliis des huius nominis honorem, & dignũ quærit ista causa martyrem. Ego peccatis meis alia meritus sum.

Existimationẽ igitur suam quisq; habeat de Romanis, Ego, quisquis fuerit huius Bullæ author, eum pro Antichristo habeo, & contra Antichristum hæc scribo, redempturus ueritatem Christi, quod in me fuerit, quã ille extinguere conatur. Atq; primum, ut nihil in me obtineat ex omnibus quæ uoluit. Protestor coram deo & domino nostro Ihesu Christo, & sanctis angelis eius, & toto mundo, me dissentire toto corde, damnationi huius Bullæ, quã & maledico, & execror, uelut hostem sacrilegam & blasphemiã Christi filii dei & domini nostri, Amen. Deinde, assero & amplector, fidutia tota spiritus mei, articulos per eam damnatos, asserendosq; pronuncio omnibus Christianis, sub poena eternæ maledictiõis & Antichristos habendos, quicunq; Bullæ consenserint, quos & his scriptis, coniũcto mihi omniũ spiritu, qui pure Christum cognoscunt & colunt, pro ethnicis habeo & deuito, secundũ præceptũ eiusdẽ dñi nostri Ihesu Christi, Amen. Hæc mea reuocatio esto o Bulla, uere bullarũ filia.

Hac mea confessione seu protestatione facta, cuius testes esse uolo omnes, qui hæc legerint, antequã ad defendendos declarandosq; articulos procedam, aliquot argumentis in ipsam Bullã confutandam, præludere libuit, quorum primũ ab inscitia Antichristi huius sumam. Apostolus enim Petrus mãdat, ut de ea, quæ in nobis est, fide & spe, rationem reddere parati simus. Et Paulus Episcopum iubet esse potentem exhortari in doctrina sana, & contradicentes redarguere. Atq; hæc ipsa sunt, quæ iam in tertium annũ, efflagitaui & expectaui e Roma, aut iis, qui Romã sapiunt. Quæ & obseruata legimus in antiquis patribus diligentissime, quoties hæreses damnarent, Sed nec Apostoli quippiã in suis Conciliis statuerunt, nisi allegata primũ scriptura sancta. Ita & ego cũ expectarem ut facerent uuas, scripturæ testimoniis me erudituri, ecce fecerunt labruscas, suis uerbis nudis me condẽnantes, cũ tot ego scripturis mea munierim.

Rogo te Antichriste indoctissime, adeo ne cõiunxisti, cũ summa inscitia, summã temeritatẽ, ut præsumeres oẽs homines esse in stuporem uersos, & te nudis tuis uerbis contra armatissimã scripturam

triũphare crediturosꝰ An didicisti hunc morem damnandi a Magistralitatibus Colonieñ & Louanieñ ?
Si hoc est Ecclesiastice dãnare errores, tantũ dicere, nõ placet, nego, nõ uolo, quis morio ? quis asinus? quæ talpa? quis stipes? nõ queat damnare ? Non pudescit frons tua meretricea, ut sic in publico Ecclesiastico audeas, inanibus inermibusq; uerborũ tuorũ fumis cõtradicere cœlestiũ uerborũ fulminibꝰ ? Plane, dedecorosam & dignã Antichristo cõdemnationẽ, quæ tot scripturis sibi repugnãtibus, ne iota quidẽ habet, quod opponat, sed unico uerbo occurrit dicens, Ego damno. Quur Turcæ nõ credimus ? Cur Iudæos nõ admittimus ? Cur hæreticos nõ honoramus ? qui & ipsi nostra damnãt, si sufficit damnare? Nisi ideo nõ eis cædimus, quia nõ sine scripturis & rationibus nos damnãt. Ipsi uero more nouo, sine scripturis & rationibus dãnamus. Quid ergo in causa fuisse arbitrer, ut hæc dãnatoria Bulla, sic inanis & inermis, & uere bulla incederet, nisi insignẽ inscitiã, qua cũ mea uera esse uidissent, & tamen pati nollent, nec confutare possent, tentauerũt uano terriculamento perditæ papyri me terrere. Sed Lutherus bellis assuetus, bullis nõ terretur, & inter inanem papyrũ, ac omnipotens uerbũ dei distinguere didicit.
Eiusdẽ inscitiæ & illud est, ꝙ uexante conscientia, nõ sunt ausi articulos nominatim digerere, quosq; in ordines suos. Timuerũt enĩ ne hæreticũ assererent, quẽ nec erroneũ forte nec scandalosum, possent ostendere, Proinde, inuenerunt aduerbium, respectiue, & post enumeratos articulos dicunt, alios respectiue hæreticos, alios erroneos, alios scandalosos, quod est dicere, Nos putamus aliquos esse hæreticos, alios erroneos, alios scãdalosos, Sed nescimus, qui, quales, quanti. O meticulosa ignorãtia, quã lubrica & fugitiua es, quã odis lucẽ, ut uertis ac reuertis oĩa, ne capiaris sicut Protheus quidã, nec sic tamẽ euades, immo in astutia tua magis cõprehẽderis & subuerteris. Prodi itaq; indoctissime Antichriste, doce nos sapientiã tuã, distribue tua ipsius uerba, dic si nosti tuipse, quid dixeris, ostende, quis sit hæreticus, quis uero erroneus, quis scãdalosus, & quis sit qualiscũq;. Decet enĩ tam magnificũ damnatorẽ nosse, quid damnet, turpissimum autem sit, damnare articulum hæreticum, & eundem non posse nominare. Nolo tantũ respectiue, sed absolute & certe doceri. Sum enĩ Occanicæ factionis, qui respectus cõtemnunt, oĩa autẽ absoluta habẽt, ut sic iocer in istam Moriam, Vide ergo mi lector,

Insignem inscitiam Antichristianam, quã infœlici dolo, se occulta re præsumsit, sub aduerbio, respectiue. Non solum enim nõ docet ueritatem, & causam damnationis, sed nec errorem monstrare audet, nec hoc ipsum indicare, quod damnat, & tamen damnat. Nõne lautissima damnatio, damnare, & nescire quid damnes? Nonne discretissima oratio, loqui & nescire quid loquaris? Quin anticyras integras his bullatis morionibus optamus? Sic sapere & facere debent omnes ueritatis aduersarii.

Sed scio quis dolor Iunonem istã præmat. Nempe, Eccius meus memor, quã Lipsiæ pudefactus sit, dum me ob articulos huss, spumantibus labiis, sat plausibiliter theatro suo, hæreticum tercenties clamaret furiosa uoce, & idipsum postea probare non posset, cum Constantieñ damnatio, a me adducta præter spem Eccii, nullum certum articulum signasset hæreticum, sed & ipsa, similis huic nostræ, præ sua quoq; inscitia, alios hæreticos, alios erroneos, alios offensiuos dixisset. & Eccius his auditis, turpissima temeritate in semet confusus, falso & mendaciter me hæreticum a se clamatum sentiret, uoluit Romæ huic uulneri suo mederi, & mendacium temeritatis suæ stabilire. Sed nõ proficiet, prohibẽte Christo, mendax Sophista. Expostulo enim adhuc, ut absolute, non respectiue, distincte, non confuse, certe, non simulanter, clare, non obscure, singulariter, non in genere, dicant, quis sit, & quis non sit hæreticus. Sed quando hæc facient? Quando Christus & Belial conuenient, aut lux & tenebre sociabuntur.

Quid ergo faciam ego interim? Primũ, meticulosissimos & indoctissimos Papistas, Antichristiq; Apostolos cõtemnam, illudãq; eis cum Helia & dicam. Si Baal deus est, respondeat, forte ebrius est, aut in itinere, clamate uoce maiori, deus enim est, forte audit. Quid enim aliud Bullati isti asini mereantur, qui damnant id, quod nesciunt, & nescire se fatentur? Deinde securus ero, nec hæreticus, nec erroneus, nec scandalosus habendus, donec, si non conuictũ, tamen simpliciter & nudis uerbis mõstratũ fuerit, in quo articulo talis sim. Neq; enim iã onero Papistas meos stipites istos, ut probent, sed ut monstrent saltẽ errorem, hoc est, ut ostendãt, an sciant, quid lallent ipsi met, suãue saliuã senciãt. Dũ enim nullũ designãt hæreticũ, mei arbitrii est, quẽuis oblatũ negare hæreticũ, & assercre catholicum.

Sed & hanc ruditatem ferme asinina rudiorem, quis non faueat Antichristo impiissimo & rudissimo? Quod optimi homines, discernunt hæreticos ab erroneis, & hos ab offensiuis, hos a scandalosis. Qua acutissima acutissimorum hominum distinctione, colligimus, Erroneum non esse hæreticum, Quod autem hæreticum non est, quid ad damnatores Ecclesiasticos, qui solum hæretica damnare debent? Nam, quod hæreticum non est, catholicum est, Christo dicente, Qui non est contra uos, pro uobis est. Immo uellem dari mihi ab istis uiris magnificis, Articulum erroneum, in Ecclesia, qui non sit hæreticus? Si enim erroneus est, nihil differt ab hæretico, nisi pertinacia asserentis. Omnia enim equaliter, aut uera aut falsa sunt, licet affectus in uno aliquo uero aut falso, maior & minor esse possit. Vides ergo iterum Bullatos meos, non posse articulum mihi monstrare, qui erroneus sit, & non hæreticus, & iterum lallare sicut furiosos, qui nesciunt quid dicant, damnantes in uentum. Erroneū non hæreticum, qui non possit esse in rebus, neq3 uerbis, ut quales sunt articuli, talis sit & damnatio.

Par sapientia est, scandalosum esse, qui nec sit hæreticus, nec erroneus. Detur obsecro ille, non modo in meis, sed in omniū hominū uerbis & scriptis, ab initio mundi usq3 in finem. Quis ergo hæc portenta cogitare coegit Papistas meos, nisi inscitia furiosa? Nisi forte scandalosos appellant, quo modo, ueri & catholici sunt scādalosi. Nihil enim est scandalosius ueritate, immo sola ueritas est scandalosa, superbis & insensatis. Sicut de Christo. i. Corint. i. dicitur, Nos prædicamus Christum crucifixum, Iudæis scandalum, gentibus stulticiam. Et Luce. ii. Positus est hic in ruinam, & resurrectionem multorum in Israel. Quare, cum Papistæ mei, scandalosos secernāt ab hæreticis & erroneis. Quod autem hæreticum & erroneum non est, id catholicum & uerum esse necesse sit. Sequitur, articulos scandalosos, ab eis intelligi & damnari catholicos & ueros. O digna damnatio Papistis. Vide mi lector, quorsum sese rotat impietas cæca, quam seipsam irridet & illudit, quā facile capit᷑ ī suis uerbis, quā imprudēs & stulta sit in omnibus suis studiis, nō solū nō probat errorē & scandalū, sed pro eo, ut mōstret solū, impossibilia & sibi turpissime pugnantia loquitur. Vbi nunc tuū infœlix respectiue infœlicissima bulla? quo respexisti? in barathrū impietatis scilicet & ruditatis tuæ.

Idem dicendũ erit de offensiuis, nam hos neq; scandalosos, neq; erroneos, neq; hæreticos esse oportet, cũ tantis Papistis discernãtur. Quis ergo non miretur tanta ingenia Papistarũ, qui inuenire potuerunt, offensiuũ esse in Ecclesia, quod tamen nec falsum, nec hæreticũ, nec scandalosum, sed uerum, Catholicum, edificatoriũ sit, & tamen hoc ipsum damnant? Quis uero non ambiat etiã ab iis insanis damnari, qui sua propria damnatione ostendũt se damnata probare, & probata damnare? hoc est, truncis & cautibus sese insentiatores esse, palam cũ summa sua ignominia cõmonstrant. Ite ergo uos impii & insensati Papistæ, & sobrii scribite, si quid scribere uultis, nam hanc Bullam apparet, uel inter putanas nocturno conuiuio esse egestam, aut in canicularibus furiis cõfusam. Neq; enim ulli moriones sic insanirent.

Retorqueamus autẽ imprudentiam istam Antichristi in os eius, & ex sermonibus ipsiusmet iudicemus & condemnemus eum, ut deinceps discat astutius & meliore memoria mentiri. Oportet enim mendacẽ esse memorem, iuxta prouerbiũ. Si alii sunt articuli offensiui & alii hæretici, & tu eum damnas, qui non est hæreticus, ac per hoc uerus & catholicus, etiam si sit sexcenties offensiuus, nonne impudens os tuum damnat seipsum, non modo hæreseos, sed extremæ impietatis & blasphemiæ, lesæq; maiestatis in ueritatem diuinã. ostenditq; uere te eũ esse hominem, qui aduersatur & extollitur super omne quod dicitur, aut quod colitur deus? Nõne tu es homo ille peccati & filius perditionis, qui negat deũ, emptorem suum, & charitatem ueritatis tollit, ut operationem erroris sui statuat, quo credamus iniquitati, ut Paulus prædixit? Si enim articulus hæreticus non est, non potest esse offensiuus aut scandalosus, nisi hæreticis Antichristis & Satanis pietatis. Vide ergo, quã pulchre Bulla ista omniũ impudentissima imprudentissimaq;, dum in me aliud hæreticum, aliud offensiuũ damnat, autores suos ueros hæreticos & aduersarios dei palam declarat, adeo non est scientia, non est consilium contra dominũ, adeo impietas cæca capitur uerbis oris sui, adeo uerũ est, qui iacit lapidẽ in altũ, recidet super caput eius.

Et quod omniũ pulcherrimũ est, hac impia contradictione sua, reuelantur cogitationes cordiũ eorum, & nequitiã suã, quã uolunt maxime celatam, maxime produnt, incredibili imprudentia. Esse

ſcilicet eos paratos,ſemel uniuerſam ueritatem damnare,cum enim hæreticos aſſerant, quos hereticos oſtendere aut nominare nõ poſſunt, nec ſciunt, nec audent. Quid hinc intelligimus, niſi eſſe eos toto corde aduerſarios Chriſti, & paratos damnare omnẽ ueritatẽ? & tamen infœlici hypocriſi, fingunt ſeſe damnare hæreſes. En nobis,o Bullares aſini, diſcite tandem, quid ſit, Chriſtum eſſe ſignũ contradictionis & petram ſcandali, quã ſubito & facili negotio, denudata eſt omnis interior impietas & ignominia ueſtra, eis ipſis uerborum operculis, quibus eam cõtegere fruſtra ſtuduiſtis. Habemus itaq; hoc primo & euidenti argumento, Bullam hanc non eſſe,niſi Antichriſti, ſummi aduerſarii dei & pietatis. Agnoſcat nunc eam, ſi audet, ſiue Eccius, ſiue Papa, & ſciet, quo nomine, & qua opinione ſit nobis obſeruandus. In unũ enim cumulũ, hic omnia peſſima nomina cõuenerunt. Impietas, blaſphemia, inſcitia, imprudẽtia, hypocriſis, mendaciũ. Breuiter, Satanas ipſe cum ſuo Antichriſto.

Nec minus reuelat impietas iſta ſeipſam,& eo quod nunc dicam. Decernit enim Bulla iſta eximia, apertis impudentiſſimiſq; uerbis, Eſſe exurendos etiã eos libellos meos, in quibus errores non ſunt,ut memoria mei penitus tollatur. Potes nunc Chriſtiane lector, dubitare infernalem draconem ſonare per bullam iſtam? Vulgo dicitur, Aſinũ ideo male cantare, quia altius orditur, & iſta quoq; bulla fœlicius ceciniſſet, ſi non blaſphemũ os ſuum in cœlũ poſuiſſet, impudenti pluſquã diabolica impietate, ueritatem etiã confeſſam & probatam damnatura. Hactenus enim Satanas ueritatẽ ſub ſpecie ueritatis oppreſſit, quoties oppreſſit. At hic homo peccati, aduerſaſarius & eleuatus ſupra deum, poſita ſpecie, apertaq; fronte, idq; in Eccleſia dei abſq; timore, ueritatem Chriſtianam & cognitã & probatam a ſeipſo & omnibus, damnat & exuri mandat. Quid ſi hæc in Turcia fieret? Quo loco hæc uox rogo digna, niſi imo tartaro? Et non timetis Bullati uos Antichriſti, ne ſaxa & ligna ſanguinem ſudent, præ horrendiſſimo hoc ſpectro impietatis ueſtræ & blaſphemiæ.

Vbi es nunc optime Carole Imperator? ubi eſtis Reges & principes Chriſtiani? Chriſto dediſtis nomen in baptiſmo, & has tartareas uoces Antichriſti poteſtis ferre? Vbi eſtis Epiſcopi? ubi doctores? ubi quicunq; Chriſtũ confitemini? ad hæc horribilia Papiſtarũ

portenta tacere potestis? Miseram Ecclesiam dei, factam Satanæ, tantũ ludibrium. Miseros omnes, qui his temporibus uiuũt. Venit, uenit ira dei in finem super Papistas, inimicos crucis Christi & ueritatis dei, ut resistant & ipsi omnibus hominibus, prohibentes prædicari & doceri ueritatem, sicut de Iudæis dicit Paulus.

Finge quæso, me esse talem, qualem illa maledica & maledicta Bulla uideri cupit, hæreticum, erroneum, schismaticũ, offensiuũ, scandalosum, in aliquot libellis. Quid meruere libelli, Catholici, Christiani, ueri, edificatorii, pacifici? Vbi didicistis hanc religionẽ Papistæ perditi, ut propter hominem malum, damnetis & exuratis sanctam castamq; dei ueritatem? Non potestis homines perdere, nisi & ueritatem perdatis? uos triticum euellitis cum Zizania? uos grana dispergitis cũ palea? Cur Origenem suscipitis in libellis catholicis, & non in totum aboletis? immo, cur impiissimũ Aristotelem, in quo non nisi errores docentur, non saltem in parte damnatis? Cur impias, barbaras, indoctas, hæreticasq; Decretales Papæ, non exuritis? Cur inquã hæc non facitis, nisi quod non estis alia causa positi in locũ istum sanctũ, quã ut sitis abominatio a Daniele prædicta, quæ damnet ueritatem, statuat uero mendacium & operationem erroris. Non enim alia decent sedem Antichristi.

Te igitur Leo decime, uos domini Cardinales Romæ, & quicũq; Romæ aliquid estis, cõpello & in faciem uobis libere dico, Si uestro nomine, uestraq; scientia, hæc Bulla exiuit, eamq; uestram agnoscitis, Vtar & ego potestate mea, qua in Baptismo, per dei misericordiam, factus sum filius dei, & cohæres Christi, fundatus supra firmam petram, quæ nec portas inferi, nec cœlum, nec terram formidat, & dico, moneo, hortor uos in domino, ut ad cor redeatis, istis diabolicis blasphemiis, & plus ualde nimio audacibus impietatibus modum ponatis, atq; id cito. Quod nisi feceritis, scitote, me cum omnibus, qui Christum colũt, uestram sedem, a Satana ipso possessam & oppressam, pro sede damnata Antichristi habere, cui non modo non obediamus, aut subditi & concorporati esse uelimus, sed detestamur & execramur, sicut principem & summũ hostem Christi, parati pro hac sententia nostra, stultas uestras censuras nõ modo cum gaudio ferre, sed etiam rogare, ne unquã nos absoluatis, aut inter uestros numeretis, quin ut cruentã uestrã tyrannidẽ expleatis,

ad mortem nos ultro offerimus. Quod si quid spiritus Christi & impetus fidei nostræ ualet, his scriptis, si perseueraueritis in furore isto, uos damnamus, & una cum Bulla ista, omnibusq; Decretalibus Satanæ tradimus in interitū carnis, ut spiritus uester in die domini nobiscum liberetur. In nomine, quem uos persequimini, Ihesu Christi domini nostri, Amen.

Viuit enim adhuc & regnat adhuc, in quo nō dubito, dominus noster Ihesus Christus, quē & speramus propediē aduenturū & interfecturū spiritu oris sui, & destructurū illustratione aduentus sui, hunc hominē peccati & filiū perditionis, quandoquidē negare nō possumus. Si Papa istorū portentorū autor est, ipsum esse, uerū illū finalem, pessimū, famosumq; Antichristū, subuertentē orbem totum, operationibus erroris sui, id quod impletū ubiq; uidemus.

Sed quo me rapit ardor fidei? Nondū totus persuasus sum, Papæ esse hanc Bullam, sed Apostoli illius impietatis Eccii, qui cum suis patribus, furente hiatu, me absorbere festinat, cantās. Deglutiamus eū sicut infernus uiuentē, & integrū quasi descendentē in lacū. Huic enim furioso homini parū imo lucrū uidetur, si ueritatem dei extinguat, modo uota impietatis & fratricidii impleat. O sortē Ecclesiæ hodiernā, sanguineis lachrymis dignā, Sed quis gemitus nostros audit? quis plorātes solat? Inexorabilis est furor dñi super nos.

Addunt iidem homines, ut sunt admodū faceti & suaues, quoddam ridiculū, quo pro sua prudentia temperant seria ludo. Scribentes mihi super omnia, quæ in me contulerunt immensa studia, etiā sumptū & pecuniā ad iter Romanū obtulisse. Scilicet, noua charitas Romæ, quæ orbem exhausit pecuniis, & uastauit tyrannide sua intolerabili, mihi uni pecuniā offert. Verū, hoc inclytū mendaciū scio, cuius fabri sit, Caietanus Cardinalis, ad mendacia cōponenda natus & formatus, functus legatione sua fœlicissima, nūc Romæ securus, fingit mihi per se promissam esse pecuniā, cū Augustæ, tam sordida infamiq; ageret penuria, ut crederetur familiā suam fame occisurus. Sed Bullam decet esse bullā, & ueritate & sapientia inanem. Et damnatoribus istis ius est nobis mandare, ut esse ueraces eos credamus, dū mentiūtur, & Catholicos, dū hæretica docent, & Christianos, dū Antichristū statuūt, per illud distributiuū uniuersale. Quodcunq; ligaueris, ubi cū nihil exceptū sit, omnia per omnia eis licent.

& non potius ex diabolo conceperint, qui non solum mentiuntur manifeste, sed quod omnem impudentiam superat, mendacio eodem sese ad plausum popularem in mei inuidiam ornant, & charitatem sese mihi exhibuisse, altero iam mendatio fingũt, cum si quid ueritatis, pietatis, grauitatis, Romanis istis tyrannis inesset reliquũ, omni studio cauere debuerint, omnia ita in luce clare ab eis dici & geri, ut nec aduersarius suspitionem haurire mali cuiusquã possit. at nunc si nihil esset aliorũ, quæ Bullam istam eleuarent, hoc crassum & ineptum mendacium, eam leuem, uanam, & falsam arguit. Roma quæso mihi pecunias exhiberet? Et unde illud, quod compertũ habeo, Esse uidelicet per Trapezitas istos (quod Bancum uocant) definitos in Germania aliquot centenarios aureorum, Sicariis, qui Lutherum conficerent? His enim rationibus & scripturis hodie pugnat, regnat, triumphat, sancta illa Apostolica sedes, magistra fidei & mater Ecclesiarum, iam dudum Antichristiana, & bissepties hæretica, conuicta, si gladio spiritus, quod est uerbum dei, pugnasset. id quod non ignorat, ideo, ne quando ad id cogatur periculi, sic furit in orbe Christiano, bellis, cædibus, cruoribus, mortibus, uastationibus, omnia inuoluens & perdens, adhuc tamen sunt sanctissimi in domino patres, & ouiũ Christi uicarii, pastores.

Sed age, ut & ipse colludam, adhuc mittant pecuniam, fidem enim seu conductum saluum, ne nimium eos grauem, libens resigno, cum non sit opus eo, modo propitia sit pecunia, tantũ autem expecto, quanta satis fuerit, ut. xx. milibus peditum, & v. milibus equitum instructus, Romam tutus ire queam, qua arte mihi satis fidei parabo, & hoc propter Romam, quæ deuorat habitatores suos, nulla nec seruata, nec seruante fide, ubi sanctissimi patres occidunt, dilectos filios suos, in charitate dei, fratresq; perdunt fratres, in obsequium Christi, sicut est moris Romani atq; stili. Interim liber ero, ab istius uenerabilissimæ Bullæ citatione. O uos infœlices nebulones, qui ueritate & conscientia sic estis confusi, ut nec mentiri prudenter possitis, nec uerum dicere audeatis, & tamen summa ignominia uestra quiescere non ualetis.

Affert quoq; Bulla, nouam latinitatem. Cum enim Augustinus dixisset, se Euangelio non crediturum fuisse, nisi autoritate Ecclesiæ fuisset cõmotus. Mox Bulla ista Inclyta, hanc Ecclesiam catholicam

facit, quosdam fratres reuerendiss, Cardinales, priores ordinũ regularium, Magistros Theologiæ, & doctores Iuris. Quorum consilio se natam gloriatur, scilicet nouã prolem uniuersalis Ecclesiæ, Foelix certe partus, nouæ illius & hactenus inauditæ Ecclesiæ Catholicæ, & quã Augustinus acerrimus sectarum insectator, si uideret, nõ dubitaret, Synagogam Satane appellare. Vide ergo insaniam Papistarum, Ecclesia uniuersalis est, quidã pauci Cardinales, priores, & doctores, forte uix uiginti homines, cum possibile sit, nullum eorum esse membrũ unius Capellæ uel altaris. Atq; cum Ecclesia sit cõmunio sanctorum, ut in symbolo oramus, sanctorum cõmunione, id est, Ecclesia uniuersali exclusos esse oportet, quicunq; non fuerint, in numero istorum uiginti hominum. Vnde, quicquid ii senserint sancti uiri, id mox uniuersalis Ecclesia sentit, etiam si mendaces, hæretici, & Antichristi sunt, non nisi abominabilia sentientes.

Adeo ne Romæ insaniri, ullus credere potuisset? Est ne cerebri aut cordis eis reliquũ quicquam? Augustinus de Ecclesia per orbem diffusa loquitur, Euangeliũ concorditer confitente. Neq; enim ullũ alium librum deus uoluit tanta concordia orbis approbari, quanta sacram scripturam (ut idem in confess. suis dicit) ne schismatibus occasio fieret aliis subinde receptis, id quod impia sedes Ro. suis decretis quæsiuit, multis iam seculis, & heu magna ex parte confecit. Sed uniuersalis Ecclesia nondum ei consensit. Sunt enim in oriente, aquilone, & austro Christiani Euangelio contenti, nihil curantes, q Roma ex seipsa particulari, uniuersalem Ecclesiam facere conatur, & cæteras schismaticas criminatur, cum ipsa sit prima, quæ se a tota separauit, & ad se totam rapere frustra molita est, princeps & fons omnium schismatum, hac tyrannide facta.

Nemo ergo speret, unquã fore, ut Ecclesia Catholica sapiat, quæ Bulla ista impia blatterat, cum nec ea, quæ uere est Romana, sic sapiat, nec continuo Catholicum habeat, quicquid Romanum esse constiterit. nullus (ut dixi) liber Catholicus ultra futurus est, sicut neq; fuit, præter scripturam sanctam. Romanæ Ecclesiæ abunde satis est gloriæ, partem esse paruam uniuersalis Ecclesiæ, suis statutis se ipsam uexantem. Curiæ potius Romanæ ista Bulla est, hanc enim Satanæ sedem, decet, talis sapientia & religio. Ipsa est, quæ nititur uniuersalis Ecclesia haberi, & suas stultas & impias bullas, pro Catho

ticis dogmatib9 toti orbi arrogãtissime sed uanissime obtrudit. Cui9 superbia & temeritas eo creuit, ut de sola potestate præsumat, citra omné doctriná & sanctimoniá uitæ, de oĩbus statuere hominib, eorũq́ dictis & factis, quasi ob solam potestatem aut sublimitaté spiritus, habitaculum & Ecclesia Christi sit, cũ hac ratione & Satanas, cũ sit princeps mũdi, aut Turca, Ecclesia Christi dici possit, Sed neq́ gentiũ imperia potentes citra sapientiá & bonitaté ferũt. Tum in Ecclesia, solũ spiritualis omĩa iudicat, & a nemine iudicat, ut .i. Corint. ii. dicit, Nõ utiq́ solus Papa aut curia Romana, nisi spirituales sint.

Verum, uniuersæ eorum temeritati oppono cõstanter inuictum Paulũ, .i. Corint. xiiii. Si alteri sedenti reuelatũ fuerit, prior taceat. Hic clare habes, Papam & quéuis aliũ maiorem, debere tacere, si alteri inferiori in Ecclesia reuelatum aliquid fuerit. Hac ego autoritate nixus, cõtempta Bullæ temeritate, cũ fiducia articulos defendédos suscipio, nullius nudam damnationé tanti facturus, etiá si Papa sit cũ tota sua Ecclesia, nisi scripturis me erudierit.

QVORVM PRIMVS EST.

Hæretica est sententia sed usitata, Sacramenta nouæ legis gratiá dare illis, qui non ponunt obicem.

Agnosco articulum meũ, & quæro ex uobis, Egregii domini respectiuistæ, qui alios respectiue hæreticos, alios erroneos, alios scandalosos decreuistis. Quo respicit hic articulus? ad hæresim? ad errorem? ad scandalũ? aut quo uos respexistis, eũ damnantes? ad scripturá sanctá? ad sanctos patres? ad fidé? ad Ecclesiá? Quin dicitis? nec dũ enim uos probandi negotio molesto, sed indicandi solũ debitũ expostulo, ut sciam quid desit mihi. Vultis infantes pueri, ut ego dicá? Dico ergo, Hic articulus respectus duos habet, Altero respicit ad Papistas damnatores suos, inter quos uidet alios respectiue mulos, alios equos, quibus non est intellectus, ut qui prorsus nihil intelligát & tamen omĩa damnát. Altero respicit ad sacrá scripturá, quæ docet Ro. xiiii. Omẽ quod nõ est ex fide peccatũ esse. Ex quo sequitur, sacramenta nouæ legis nõ dare gratiá incredulis, cũ incredulitas sit maximũ peccatũ, & obex crassissimus, sed solũ credétibus. Sola enim fides nõ ponit obicé, cætera omĩa sunt obex, etiá si obicem illũ nõ ponát, qué sophistæ somniát de actuali tantũ proposito externi peccati Confiteor ergo articulũ nõ esse meũ solũ, sed ueritatis catholicæ &

Christianæ. Bullã uero damnatricem eius, esse bis hæreticã, impiã, & blasphemã cũ oĩnib9, qui eã sequũt', q neglecto peccato incredulitatis insaniũt, obicẽ tolli, si homo peccare desinat, etiã si nihil incredulus boni cogitet. Verũ, hæc lati9 & in libellis meis probaui, & probabo, si Romani isti lallatores sua ausint aliqñ probare, me cõfutaturi.

SECVNDVS.

In puero post Baptismum negare remanens esse peccatum. Est Paulum & Christũ simul conculcare.

Et hunc exigerem ut probarent recte damnari, si domini mei, præ respectibus suis, nõ essent excæcati, ut nec hoc perspicerent, quo nomine eũ uelint damnatũ haberi. Nescio enim hæreticus ne sit an erroneus, Et quid mirũ? cũ nec id damnatores eius sciant. Assero ergo & hũc articulũ, per Apostolũ Ro. vii. Ego ipse mente seruio legi dei & carne legi peccati. Hic aperte Apostolus ipsemet de se confitetur, peccare in carne seu peccato seruire. Et. i. Corint. i. Christus factus est nobis a deo, iustitia, sapientia, sanctificatio, & redẽptio. Quomodo autẽ sanctificat sanctificatos? nisi quod iuxta Apoca. Qui sanctus est sanctificetur adhuc. At sanctificari est a peccatis mũdari. Verũ, quid respectiuistis Bullatis & Paulo Apostolo? Ipsi sunt tota Ecclesia uniuersalis, quorũ autoritate Paulus aut stat aut cadit, cũ sit membrũ & pars Ecclesiæ. Increpet dominus in te Satan, & in satanicos istos tuos Papistas.

TERTIVS.

Fomes peccati etiam si nullum assit actuale peccatum, moratur exeuntem a corpore animam, ab ingressu cœli.

De hac quidẽ re, nihil hactenus definiui, sed copiose satis & probabiliter disputaui, nec hodie certus sum, quid cũ tali anĩa agatur. At talpæ nostræ Papales, cum necdum uideant, quo nomine hic articulus eis sit dignus damnatu uisus. audent etiam asserere, quod tota Ecclesia uniuersalis ignorat. Ego tamen adhuc ista futili & stulta dãnatione cõtempta, teneo articulũ probabiliter esse uerũ. Cũ enim fomes sit peccatũ uere, & ex Ro. vii. & Gal. v. probaui, & peccatũ nõ sinat intrare cælũ, sicut scriptũ est, Nihil inquinatũ intrabit, arbitror fomitẽ peccati, remorari ingressum cœli. Neq3 enĩ hic pili facio somnia eorũ, quibus peccatũ fomitis extenuantes, pœnam peccati & defectuũ uocant, cõtra apertas scripturas, quæ peccatũ appellant, & per gratiã (quæ peccati ueri & non ficti medicina est) sanari docent.

QVARTVS.

Imperfecta Charitas morituri fert secū necessario magnū timorē, qui se solo satis est facere penā purgatorii,& impedit introitū regni.

Iste ex precedenti sequitur, quem æque non asserui, licet probabiliter uerū adhuc asseram, prius petita dispensatione, arbitrio meo proprio, etiā inuita Bulla, quæ aliā nō afferre probationē potest, nisi hanc, Nos sumus sublimiores in Ecclesia tyrānii, imo ipsa Ecclesia, ergo sumus doctissimi & sanctissimi, pleni spiritu sancto, nō potentes errare, etiā si omni spurcitia omniū criminum, omni inscitia per orbē feteamus, ceu lerna quædā, Sed istis rationibus apud me nihil promouetur, promouetur autē corā illis, qui metuūt ne, si mea sententia obtineat, purgatoriū e manu Papæ dilabatur, tum defunctorū uexandorū (redimendorū uolui dicere) officia quæstuosissima, tanto damno accepto, Sacerdotes & religiosos ad famem adigant. Oportuit ergo Auaritiā hic uigilare, nec sinere, suas friuolas opiniones, sed turpilucrosissimas, ueritate superante, occidere.

QVINTVS.

Tres esse partes pœnitentiæ, Contritionem, Confessionē, Satisfactionem, non est fundatum in scriptura sacra, nec in antiquis sanctis Christianis doctoribus.

Hic articulus, quo respectu damnetur, satis intelligo, respectiuus enim est ad auaritiam. Quare, & probationē eorum respectiuā scio, quæ est talis. Si articulus esset uerus, tunc homines nihil darent pro satisfactione & indulgēciis, Nec haberemus eos amplius uexare, cōfessionibus, casibus reseruatis, restrictis, ampliatis, pro nostro lucro. Et sic pauperes fieremus, & cultus dei minueretur, in uigiliis & Missis, Sed cultū dei minui est impiū, Quare Lutherus est hæreticus, tenet consequentia, a respectu Bullæ, ad Papistas & econtra.

Te per dominum Iesum oro, si quis grauis & eruditus lector hæc legeris, mihi indulgeas, leuitatem & (ut sic dixerim) puerilitatem istam. Vides enim, cum iis hominibus mihi rem esse, qui bis pueri sunt, & tamē omniū uirorū heroas sese iactant. Dispeream, si nō cōpertissimū habeo, maximos & antesignanos duces populorū, hac (quā recitaui) plusquā septies stulta & ridicula ratiūcula motos, ad meorū libellorū damnationē. Ego nisi iram dei super nos sæuientē flens intelligerē, qua effeminatis pueris, & feci illi hominū, ultimæ ex omī terra, nos subiecit, præ indignitate rei dirumperer,

Mea sententia, fuit & est hæc, satisfactionem eam, quam claues queant tollere, non esse iuris diuini, sin esset, nõ posse eam tolli per claues. Si quid aliud mihi hoc articulo isti Bullatores imponunt, suo more faciũt. Quid enim refert, si Antichristus mentiatur?

SEXTVS.

Contritio, quæ paratur, per discussionem, collectionem, & detestationẽ peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorũ grauitatem, multitudinem, fœditatẽ, amissionẽ æternæ beatitudinis, ac æternæ dãnationis acquisitionẽ. Hæc contritio facit hypocritã, immo magis peccatorẽ.

Proh incredibilem cæcitatem & inscitiam Bullarũ istarum, Meus certe est articulus & Christianissimus, quem mihi innumerabilibus Papis & Papistis, non patiar extorqueri. Hoc enim ea doctrina egi, pœnitentiã nullius esse momenti, nisi in fide & charitate fieret, quod ipsimet docent quoq;, nisi quod nec quid fides, nec quid charitas sit, aut sciunt, aut docent. ideo, dum mea damnant, sua ipsorum imprudenti contradictione, damnant. Dico ergo, qui pœnitentiã sic docet, ut promissæ misericordiæ dei, & fidei in eandem, non maiorem habeat curam, quã carnificinæ istius, hic pœnitentiam Iudæ Iscariothis docet, pestilens est, diabolus animarum, & carnifex conscientiarum. Lege autem libros illorũ Sophistarum, de Pœnitentia, & uidebis eos nec promissionis, nec fidei ullam mentionem facere. Has enim partes pœnitentiæ uiuas omittunt, & solis mortuis contritionibus homines exagitant. Sed latius alias.

Sed quid denuo articulos omnes probem, cum extent libelli, ubi omniũ rationem reddidi abunde, plura daturus, si aduersarii sua quoq; in lucem dedissent. Quæ est enim stultitia, ut hoc uno mihi responsum uelint, quod dicunt, sibi damnata uideri omnia mea, cum ego in hoc ipsum scripserim, ut suos errores ipsi agnoscerent, quibus populum dei hactenus dementauerunt, non hoc expectaui, ut damnarer, qui sciens & prudens, damnata iam olim ab eis, adductis scripturis & rationibus, iustificaui. Necuolui, ut dicerẽt, quid ipsi saperent. Sciebam enim omnia, sed an recte saperent, id quæsitum est a me, hic uolui erudiri, & ecce nemo audet prodire. Quare uideo, asinos istos, non modo mea & sua non intelligere, sed præ insigni hebetudine, nec hoc percepisse, quid meis libellis quæsierim.

Arbitrătur enim sc tales in opinione mea esse, apud quos sit ueritas, cum nihil minus de eis suspicatus sim. Cum enim olim ab eis omnia ista scirem damnata esse, non damnandus, sed uelut iam damnatus ab eis prodii, damnationem eorum traducturus, impiam & hæreticam & blasphemam, eosq; nisi ratione reddita, recte sese sapere docuissent, erroris & hæreseos crimine publice reos acturus, ipsi uelut ridiculus Citharedus, chorda semper eadem aberrans, petito principio, aliud non reddunt, nisi damnamus, quæ damnauimus, noua dialectica, probantes idem per seipsum, damnationem per damnationē. O ineptissimos & insulsissimos damnatores, ubi manet illud Petri, Semper parati ad reddendam rationem, de ea, quæ in uobis est, fide & spe?

Quare, cum Papistæ & Bullistæ isti ignorantissimi, ante ueritatis manifestæ faciem, sic sint confusi metuq; perculsi, ut pro se suaq; sententia ne hiscere quidem audeant, & meticulosissimā hanc Bullam egre emutierint. Ego inimicorum fuga erectus, hanc meticulosam damnationem uice approbationis robustissimæ accepto, & suā in eos ipsos retorqueo damnationem. Qua enim ratione seipsos possent magis damnare, quam, dum metuūt erroris & hæreseos rei inueniri, si rationem reddere cogerentur, ad hoc extremum & frustraneum miserorum effugium labuntur, ut clausis & oculis & auribus, dicant, Nolo, damno, non audio, non admitto. Si ego sic insaniissem, obsecro, quanta gloria in me triumpharent? Degeneres animos timor arguit.

Ego itaq;, ne prolixo lectorem grauem sermone, si singulos articulos prosequar, his scriptis testor, me omnia damnata per Bullam istam execrabilem, confiteri pro Catholicis dogmatibus, de quibus rationem reddidi editis libellis. Deinde, adhuc uolo libellos meos in orbe uagantes uice publicæ accusationis haberi, aduersus impios istos Sophistas populi dei seductores, ita, ut nisi ratione reddita me conuicerint & sua statuerint, reos, erroris, hæreseos, sacrilegii, quantum in me fuerit, mihi censeantur, monens, rogans, hortansq; in domino, omnes qui Christum uere confitentur, ab eorum peruersis & impiis doctrinis sibi caueant, & uerum illum Antichristum per eos in orbe regnare non dubitent. Quod si quis fraternum hoc monitorium meum contempserit, sciat me esse mundum a sanguine

ſuo, & in extremo iuditio Chriſti excuſatū. Nihil enim omiſi, quod charitati Chriſtianæ debui. Porro, ſi alia uia non queo damnatoribus uerboſis & inanibus reſiſtere, Vltimum, quod habeo exponam, Nempe, hanc animam, & hunc ſanguinem. Melius eſt enim me milies occidi, quam unam ſyllabam damnatorum articulorum reuocare. Et ſicut ipſi me excōmanicāt pro ſacrilega hæreſi ſua, ita eos rurſus ego excommunico, pro ſancta ueritate dei, Chriſtus Iudex uiderit, utra excommunicatio apud eum ualeat, Amen.

Jan. 1938

TWO years ago the Library acquired three first edition tracts by Martin Luther: *De Potestate Papae* and *De Captivitate Babylonica Ecclesiae* (described in MORE BOOKS for June 1935) and *Von der Winckelmesse und Pfaffen Weihe* (MORE BOOKS for May 1936). To these tracts the library has recently added four more — two Latin controversial ones which belong to the critical year 1520, and two sermons in German from the serener period of 1531–33.

In June 1520 Pope Leo X issued the bull *Exsurge, Domine* which banned Luther and commanded all his heretical books to be burned. The bull, however, did not everywhere inspire obedience or even respect. In Erfurt, for instance, the students threw it into the river. Luther himself published his answer, *Adversus Execrabilem Antichristi Bullam* [**G.389A.322], in both Latin and German in the same year. He used irony as well as invective, denouncing the bull as "illa maledica & maledicta Bulla." Setting his hope, like a true German, on the recently crowned Emperor Charles V, who could not even speak the German tongue, the reformer exclaimed: "Where are you, excellent Emperor Charles? Where are the Christian princes? Can you who have dedicated yourself to Christ in baptism endure this hellish voice of Antichrist? Where are you Bishops, Doctors, all of you, who profess Christ?" The Pope, too, he addressed directly, in much less flattering terms. There has now come to the Library a copy of this Latin tract, a quarto of ten leaves printed at Wittenberg. The copy contains numerous marginal notes.

